

2005

πϋ • 1 Ñ ± 3 É 3 ® Ñ Ä · ½ ¿ 1 0 ¿ ½ ¿ ¼ 1 0 ® Ä E

Tsaklanganos, Angelos

πϋ ‘ Æ ¿ - š Å Á 1 ± 0 - ‘ .

<http://hdl.handle.net/11728/7339>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΤΣΑΚΚΛΑΓΚΑΝΟΣ
Ομότιμος Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

β' έκδοση

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Πρόλογος νέας έκδοσης

Η παρούσα έκδοση της «Εισαγωγής στην Οικονομική των Επιχειρήσεων» είναι βελτιωμένη και περιλαμβάνει νέα σύγχρονα θέματα που είναι απολύτως απαραίτητα για τους φοιτητές. Μερικά από τα θέματα αυτά είναι τα εξής:

1. *Η Πράσινη Επιχείρηση, οικολογία και περιβάλλον.* Είναι τεράστια η ευθύνη των επιχειρήσεων και η δικαιολογημένη σημασία που αποδίδεται στην προστασία του περιβάλλοντος.
2. *Η Εταιρική Διακυβέρνηση και η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων,* με αποτέλεσμα την εισαγωγή νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, των μη εκτελεστικών μελών και των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, καθώς και την αναγκαιότητα και την υποχρεωτική καθιέρωση του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.
3. *Οι διάφοροι Εθνικοί Φορείς και Οργανισμοί,* οι οποίοι επηρεάζουν την επιχείρηση, όπως ο ΣΕΕ, ο ΣΕΒΕ, η ΔΕΘ, το ΚΕΠΕ, το ΙΟΒΕ, η ΓΣΕΕ, η ΠΑΣΕΓΕΣ, η ΟΚΕ, το ΤΕΕ, το ΟΕΕ, Ο ΣΕΒ, Ο ΣΕΒΒΕ, το ΕΙΕ, το ΤΕΒΕ, το ΙΚΑ, το ΕΒΕΑ, το ΕΒΕΘ, κλπ.
4. *Οι Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα (ΣΙΔΤ),* ένας τόσο αναγκαίος και απαραίτητος θεσμός χρηματοδότησης Δημοσίων έργων που πρόσφατα ρυθμίστηκε και νομοθετικά στη χώρα μας.
5. *Η νέα Ευρωπαϊκή Εταιρία,* η οποία, ενώ έχει ήδη εισαχθεί προ ετών με σχετική οδηγία στην Ε. Ε, αναμένεται σύντομα να ρυθμιστεί νομοθετικά και στην Ελλάδα.
6. *Η Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων και ο Κώδικας συμπεριφοράς αυτών,* όπως ισχύει στην Ευρώπη και ψηφίστηκε πρόσφατα από τον ΣΕΒ στην Ελλάδα.

Με την προσθήκη αυτών των νέων κεφαλαίων ελπίζουμε να προβληματίσουμε περισσότερο τους φοιτητές και όσοι αναζητήσουν να διευρύνουν τις γνώσεις τους να απευθυνθούν σε προχωρημένα και εξειδικευμένα συγγράμματα και να ασχοληθούν ερευνητικά με τα παραπάνω θέματα.

Το βιβλίο αυτό είναι χρήσιμο κυρίως στους νέους φοιτητές των Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης των Επιχειρήσεων των ΑΕΙ και των ΤΕΙ της χώρας μας, αλλά και σε στελέχη των Επιχειρήσεων και Οργανισμών (κερδοσκοπικού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα).

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2005

ομ. καθηγητής Άγγελος Α. Τσακλάγκανος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	3

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1. Έννοια της επιχείρησης.....	17
2. Διάφοροι σκοποί και στόχοι της επιχείρησης και άλλων οικονομικών οργανισμών.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΠΟΥ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ

1. Κερδοσκοπικοί οικονομικοί οργανισμοί.....	20
2. Μη κερδοσκοπικοί οικονομικοί οργανισμοί.....	20
Α. Κτητικοί οικονομικοί οργανισμοί.....	21
Β. Εξισωτικοί οικονομικοί οργανισμοί	21
Γ. Ελλειμματικοί οικονομικοί οργανισμοί	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥΣ

1. Ιδιωτικοί οικονομικοί οργανισμοί.....	23
2. Δημόσιοι οικονομικοί οργανισμοί.....	23
3. Μικτοί οικονομικοί οργανισμοί.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Γενικά.....	26
2. Διακρίση των επιχειρήσεων ανάλογα με το αντικείμενο της παραγωγικής δραστηριότητας	26
Α. Επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής.....	26
α. Κτηνοτροφικές επιχειρήσεις	27
β. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δασών ή δασοκομικές	27
γ. Γεωργικές επιχειρήσεις	28
δ. Αλιευτικές επιχειρήσεις.....	28

ε. Λοιπές επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής	28
B. Επιχειρήσεις δευτερογενούς παραγωγής	28
α. Διάκριση βιομηχανικής και βιοτεχνικής επιχείρησης.....	29
β. Κατηγορίες βιοτεχνικών επιχειρήσεων.....	31
γ. Κατηγορίες βιομηχανικών επιχειρήσεων	31
Γ. Επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής.....	33
α. Επιχειρήσεις μεταφορών και συγκοινωνιών.....	33
β. Εμπορικές επιχειρήσεις.....	34
γ. Ασφαλιστικές επιχειρήσεις.....	35
δ. Ασφαλιστικά ταμεία	36
ε. Τραπεζικές επιχειρήσεις	36
στ. Χρηματοδοτικά ιδρύματα επενδυτικού χαρακτήρα.....	37
ζ. Επιχειρήσεις επικοινωνίας.....	37
η. Λοιπές επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής	37
Δ. Επιχειρήσεις μικτού αντικειμένου δράσης	38
3. Οι τομείς της οικονομίας μέσα στα πλαίσια της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ.....	38
Α. Για τον πρωτογενή τομέα	38
Β. Για το δευτερογενή τομέα	40
Γ. Για τον τριτογενή τομέα.....	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

1. Διάρθρωση ενεργητικού	45
2. Διάρθρωση παθητικού.....	46
3. Καθαρή θέση	46
4. Κατάταξη ανάλογα με την περιουσιακή διάρθρωση	47
α. Επιχειρήσεις έντασης πάγιων περιουσιακών στοιχείων.....	47
β. Επιχειρήσεις έντασης κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων.....	48
γ. Επιχειρήσεις έντασης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.....	48
δ. Επιχειρήσεις έντασης μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	48
5. Παράγοντες που επιδρούν στη σύνθεση του ενεργητικού και παθητικού	48
α. Το είδος της παραγωγικής διαδικασίας και το είδος του αντικειμένου παραγωγικής δραστηριότητας.....	48
β. Η ταχύτητα κυκλοφορίας των περιουσιακών στοιχείων	49
γ. Η φάση του οικονομικού-επιχειρηματικού κύκλου (business cycle)	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΟΣΤΟΥΣ

1. Επιχειρήσεις έντασης κόστους πρώτων υλών.....	50
2. Επιχειρήσεις έντασης κόστους κεφαλαίου.....	50
3. Επιχειρήσεις έντασης κόστους εργασίας.....	51
4. Επιχειρήσεις έντασης εδάφους.....	52
5. Επιχειρήσεις έντασης κόστους υπηρεσιών, ενέργειας κλπ.	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ

1. Γενικά.....	53
2. Κριτήρια διάκρισης των επιχειρήσεων σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες.....	53
α. Ο αριθμός των απασχολούμενων υπαλλήλων και εργατών.....	53
β. Η έκταση του χρησιμοποιούμενου εδάφους	54
γ. Το ύψος του κεφαλαίου που χρησιμοποιείται σε πάγια περιουσιακά στοιχεία	54
δ. Το ύψος του συνολικού κεφαλαίου (ίδιου και ξένου) που έχει επενδυθεί σε πάγια και κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία	54
3. Δυναμικά κριτήρια διάκρισης επιχειρήσεων.....	55
α. Η παραγωγική δυναμικότητα της επιχείρησης	55
β. Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης	55
γ. Το είδος της εργασίας που παρέχει ο επιχειρηματίας.....	55
δ. Κριτήρια τεχνικής φύσης.....	55
ε. Διάφορα άλλα κριτήρια	55
4. Αδυναμίες των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για τη διάκριση των επιχειρήσεων σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες.....	56
α. Ο αριθμός των υπαλλήλων και εργατών.....	56
β. Η έκταση του χρησιμοποιούμενου εδάφους	56
γ. Το ύψος του κεφαλαίου που χρησιμοποιείται.....	57
δ. Παραγωγική δυναμικότητα.....	57
ε. Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης.....	57
5. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων	58
6. Μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις.....	63
α. Ορισμός και σημασία	63
β. Προβλήματα	64
γ. Προοπτικές των ΜΜΕ.....	64
7. Το άριστο μέγεθος της επιχείρησης.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥΣ

1. Γενικά.....	67
2. Διάκριση των νομικών προσώπων	68
Α. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.....	68
Β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.....	68
3. Επιλογή της νομικής μορφής των επιχειρήσεων	71
Α. Ατομική επιχείρηση.....	71
Β. Ομόρρυθμη εταιρία	72
Γ. Ετερόρρυθμη εταιρία	73
Δ. Συμμετοχική ή αφανής εταιρία	74
Ε. Ανώνυμη εταιρία	74
ΣΤ. Εταιρία περιορισμένης ευθύνης	77
Ζ. Συνεταιρισμός ή συνεργατική εταιρία	78
Η. Συμπλοιοκτησία	79
4. Διάφορα αξιόγραφα ή δικαιόγραφα που χρησιμοποιούνται από τα νομικά πρόσωπα	79
Α. Συναλλαγματική	80
Β. Γραμμάτιο εις διαταγήν	80
Γ. Επιταγή ή τραπεζική επιταγή	80
Δ. Φορτωτική	81
Ε. Αποθετήριο	81
ΣΤ. Ενεχυρόγραφο	82
Ζ. Μετοχή	82
Η. Ομολογία	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Προϋποθέσεις συνασπισμού.....	84
2. Πλεονεκτήματα συνασπισμού.....	85
3. Κατηγορίες συνασπισμών	86
α. Διάκριση συνασπισμών από την άποψη του σταδίου της παραγωγικής διαδικασίας.....	86
β. Διάκριση συνασπισμών από την άποψη της τυπικής μορφής.....	87
4. Κοινοπραξίες (Pools)	87
5. Κερδοσκοπικές συμπράξεις (Corners-Rings)	88
6. Καρτέλ	88
7. Κονσέρν	88

8. Τραστ.....	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. Γενικά.....	90
2. Φύση.....	90
3. Εργασία.....	91
4. Κεφάλαιο	92
5. Μάνατζμεντ-Επιχειρηματικότητα	93

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. Βιώσιμες επιχειρήσεις γενικά	95
2. Προβληματικές επιχειρήσεις	96
3. Βιώσιμες προβληματικές επιχειρήσεις.....	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1. Ιστορικό περιβάλλον.....	98
2. Φυσικό-οικολογικό περιβάλλον.....	99
3. Οικονομικό περιβάλλον.....	99
α. Συναλλακτική αγορά	100
β. Αγορά εργασίας.....	100
γ. Αγορά χρήματος-κεφαλαίου.....	101
4. Νομοθετικό-πολιτικό περιβάλλον.....	101
5. Τεχνολογικό περιβάλλον.....	102
5. Κοινωνικό περιβάλλον.....	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

1. Γενικά.....	104
2. Διάκριση επιχειρηματικών κινδύνων.....	104
α. Ενδογενείς κίνδυνοι.....	104
β. Εξωγενείς κίνδυνοι.....	105
3. Μέτρα που λαμβάνονται από τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των επιχειρηματικών κινδύνων.....	106
α. Μέτρα με τα οποία προλαμβάνονται οι κίνδυνοι ζημιών	106
β. Μέτρα με τα οποία η ενδεχόμενη (ή πραγματοποιούμενη) ζημία καλύπτεται από τρίτα πρόσωπα.....	107
γ. Μέτρα με τα οποία η ενδεχόμενη (ή πραγματοποιούμενη) ζημία κα-	

λύπτεται από την ίδια την επιχείρηση.....	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΡΔΟΣ

1. Έννοια του κέρδους.....	109
2. Διακρίσεις επιχειρηματικού κέρδους.....	109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Γενικά.....	112
2. Ορθολογικοί παράγοντες.....	112
α. Πρώτες και βοηθητικές ύλες.....	113
β. Ενέργεια.....	223
γ. Εργατικό δυναμικό.....	114
δ. Καταναλωτικά κέντρα.....	114
ε. Διοικητικά και χρηματοπιστωτικά κέντρα.....	115
στ. Συγκοινωνιακός παράγοντας.....	115
3. Άλλοι παράγοντες.....	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή.....	117
2. Έννοια και περιεχόμενο της παραγωγικότητας της εργασίας.....	117
3. Η παραγωγικότητα της εργασίας και η παραγωγικότητα των άλλων συντελεστών της παραγωγής.....	120
4. Σχέση της παραγωγικότητας της εργασίας με την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, την οικονομική αρχή και τη ρευστότητα.....	122
5. Μακροοικονομική και μικροοικονομική θεώρηση της παραγωγικότητας της εργασίας.....	125
6. Προϋποθέσεις και μέτρα αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας.....	128
7. Η συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη και στο κεφάλαιο.....	131
8. Η παραγωγικότητα και τα κίνητρα εργασίας.....	132
9. Παραγωγικότητα, αύξηση μισθών και πληθωρισμός.....	132
10. Συμπεράσματα.....	133
Βιβλιογραφία.....	134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Η Κοινωνική Ευθύνη των επιχειρήσεων.....	136
Α. Γενικά.....	136

α. Μέτοχοι ή ιδιοκτήτες.....	136
β. Οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση.....	137
γ. Οι πελάτες της επιχείρησης.....	137
δ. Οι πιστωτές της επιχείρησης.....	138
ε. Το μάνατζμεντ της επιχείρησης.....	138
στ. Η κοινότητα ή ο δήμος.....	138
ζ. Το κράτος ή η πολιτεία.....	139
B. Τα σημερινά κοινωνικά προβλήματα.....	139
α. Προβλήματα εργαζομένων στις επιχειρήσεις.....	139
β. Η προστασία του περιβάλλοντος (οικολογία).....	140
γ. Ο καταναλωτισμός και τα ασφαλή προϊόντα.....	140
Βιβλιογραφία.....	145
2. Κοινωνικός Ισολογισμός.....	145
Βιβλιογραφία.....	148
3. Κοινωνικοποίηση.....	150
A. Έννοια.....	150
B. Η κοινωνικοποίηση στην Ελλάδα.....	151
Βιβλιογραφία.....	154
4. Η συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των επιχειρήσεων.....	154
A. Γενικά.....	154
B. Προϋποθέσεις συμμετοχής.....	154
Γ. Τρόποι συμμετοχής.....	155
Δ. Προϋποθέσεις για μία επιτυχημένη συμμετοχή.....	155
E. Θετικές επιπτώσεις από τη συμμετοχή των εργαζομένων.....	156
ΣΤ. Δυσκολίες και προβλήματα από τη συμμετοχή των εργαζομένων.....	156
Z. Μέτρα για την αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων.....	156
H. Ο θεσμός της συμμετοχής των εργαζομένων σε διάφορες χώρες.....	157
Θ. Η συμμετοχή των εργαζομένων στην Ελλάδα.....	157
Βιβλιογραφία.....	158
5. Αυτοδιαχείριση.....	159
A. Έννοια και περιεχόμενο.....	159
B. Προϋποθέσεις και προβλήματα.....	159
Γ. Το πείραμα «Ι. Παντελεμίδης».....	161
Δ. Το Γιουγκοσλαβικό πείραμα.....	162
Βιβλιογραφία.....	163

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, Οικολογία, Περιβάλλον και Επιχείρηση

1. Εισαγωγή.....	164
2. Περιβάλλον και ανάπτυξη.....	166

3. Βασικοί ορισμοί και οικολογικές έννοιες.....	168
4. Ενέργεια και πράσινη επιχειρηματικότητα.	169
5. Πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων από την προστασία του περιβάλλοντος.....	173
6. Επιχειρηματικός καταστατικός χάρτης για τη στήριξη της ανάπτυξης και τη Διατήρηση του περιβάλλοντος.	174
7. Προδιαγραφές Περιβαντολογικής Μελέτης ενός σχεδίου επένδυσης και περιβαντολογικές επιπτώσεις.....	176
8. Τα Ανταποδοτικά τέλη και η προστασία του περιβάλλοντος.	179
9. Ερωτήσεις για επανάληψη και συζήτηση.....	180
Βιβλιογραφία.....	182

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1. Εισαγωγή.....	184
2. Έννοια και περιεχόμενο της Εταιρικής Διακυβέρνησης.	186
3. Το Διοικητικό Συμβούλιο.....	187
4. Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.	192
5. Αμοιβές των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.....	193
6. Τα Εκτελεστικά Διευθυντικά Στελέχη και η αμοιβή τους.	194
7. Διαφάνεια και Γνωστοποίηση Πληροφοριών.	194
8. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας και Εσωτερικός Έλεγχος.....	196
9. Οργάνωση Εσωτερικού Ελέγχου.....	197
10. Αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου.....	198
11. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μετόχων.....	199
12. Ισότιμη Μεταχείριση των μετόχων.....	202
13. Ο ρόλος των συνεργαζόμενων με την εταιρία και των φορέων με νόμιμα συμφέροντα στην εταιρία.....	202
14. Αυξήσεις των μετοχικών κεφαλαίων με καταβολή μετρητών - Αποκλίσεις στη χρήση των Κεφαλαίων.....	203
15. Υποχρέωση τήρησης των Αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	204
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	204
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	205

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

1. Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ).....	206
2. Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ).....	208

3. Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΤΕΕ)	208
4. Το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΟΕΕ)	210
5. Ναυτικό Επιμελητήριο (HELLENIC CHAMBER OF GREECE)	211
6. Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΞΕΕ)	212
7. Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)	213
8. Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ)	215
9. Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων (ΠΣΕ).	218
10. Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (ΣΕΒΕ).....	218
11. Εργατικά Κέντρα. Το Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης.....	220
12. Εργατικό Κέντρο Αθηνών (ΕΚΑ).	221
13. Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ)	223
14. Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ)	225
15. ΠΑΣΕΓΕΣ Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνε- ταιρισμών.....	227
16. Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)	228
17. Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)	231
18. Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών -ΕΚΕΦΕ - Δημόκριτος.....	232
19. Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)	233
20. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ)	235
21. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)	236
22. Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ)	237
23. Ελληνικός Οργανισμός Μικρών -Μεσαίων Επιχειρήσεων και χειρο- τεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ)	239
24. Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)	243
25. Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ)..	245
26. Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ - HELEXPO)	246
27. Ελληνική Εταιρία Διοίκησης των Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) (GREEK MANAGEMENT ASSOCIATION)	247
28. Ευρωπαϊκή και Εθνική Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ και ΟΚΕ)	251
29. Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕ- ΜΠΜΕ)	254
30. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ)	256

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΣΔΙΤ) ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

1. Εισαγωγή.....	259
2. Έννοια σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.	259

3. Προϋποθέσεις Εφαρμογής	260
4. Διυπουργική Επιτροπή και Ειδική Γραμματεία.	261
5. Συνέπειες Απόφασης Υπαγωγής στις Συμπράξεις - Αναθέσεις.....	264
6. Χρηματοδότηση των Συμπράξεων.	265
7. Μελέτες, Προστασία του Περιβάλλοντος.	266
8. Μεταβιβάσεις μετοχών και εισαγωγή στη χρηματιστηριακή αγορά.	266
9. Σημαντικά πλεονεκτήματα και οφέλη.....	267

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ. ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

1. Εισαγωγή.....	270
2. Φύση και μορφή Εταιρίας	271
3. Μετοχικό Κεφάλαιο.....	272
4. Έδρα και μεταφορά αυτής.....	273
5. Καταχώρηση στο Μητρώο και Δημοσιότητα.	273
6. Σύσταση Εταιρίας με συγχώνευση, διατυπώσεις δημοσιότητας, προστασία μετόχων της μειοψηφίας.	274
7. Σύσταση Ευρωπαϊκής Εταιρίας Χαρτοφυλακίου.....	274
8. Διευθυντικό Όργανο (Δυαδικό Σύστημα).	275
9. Συγκρότηση και ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου (Μονιστικό σύστημα).	276
10. Δικαιώματα μετόχων πλειοψηφίας.	276
11. Τροποποίηση του Καταστατικού.....	277
12. Μεταφορά της κεντρικής διοίκησης	277
13. Μετατροπή Ευρωπαϊκής Εταιρίας σε Ανώνυμη Εταιρία.....	277
14. Τελικές ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων.....	277

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22

ΧΑΡΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Βασικές αρχές επιχειρηματικής συμπεριφοράς	281
Ψήφισμα	281
1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ.....	281
2. ΣΤΟΧΟΙ	282
3. ΕΥΘΥΝΕΣ	282
1) Προς τους μετόχους.....	281
2) Προς τους Εργαζόμενους	283
3) Προς τους Πελάτες.....	283
4) Προς το Περιβάλλον.....	283
5) Προς το κοινωνικό σύνολο.....	283

4. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ.....	284

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

1. Ερωτήσεις.....	285
2. Προβλήματα.....	301
Κατ' επιλογή βιβλιογραφία.....	330